

**ПРАВИЛА ЗА ДОБРА ЗЕМЕДЕЛСКА ПРАКТИКА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ВОДИТЕ ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ С НИТРАТИ
ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ИЗТОЧНИЦИ**

Правилата за добра земеделска практика са разработени в изпълнение на изискванията на Наредба № 2 от 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (*обн., ДВ, бр.27 от 2008 г.*).

I. Правилата за добра земеделска практика се прилагат доброволно от всички земеделски стопани, чиито стопанства са разположени извън територията на нитратно уязвимите зони (НУЗ).

II. Всички земеделски стопани, чиито стопанства са разположени на територията на НУЗ, задължително прилагат „Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони за периода 01.01.2016 – 31.12.2019 г.”, одобрена със Заповед РД 09-264/05.05.2016 г. на министъра на земеделието и храните и Заповед № РД-296/31.05.2016 г. на министъра на околната среда и водите.

III. Правилата за добра земеделска практика се прилагат задължително от всички земеделски стопани, които са кандидати за финансово подпомагане по:

1. Мярка 214 „Агроекологични плащания” от Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2007-2013 г., съгласно чл. 26, ал. 1, т. 3 от Наредба № 11 от 6 април 2009 г.

2. Мярка 10 "Агроекология и климат" от ПРСР за периода 2014 - 2020 г., съгласно Приложение № 6 от Наредба № 7 от 24 февруари 2015 г.

3. Мярка 11 „Биологично земеделие” от ПРСР за периода 2014 - 2020 г., съгласно Приложение № 2 от Наредба № 4 от 24 февруари 2015 г., които задължително спазват базови и минимални изисквания за торене.

IV. Правилата за добра земеделска практика може да не се прилагат от земеделски стопани, които са кандидати за финансово подпомагане и отглеждат пасищно застрашени от изчезване местни породи животни, важни за селското стопанство и за които няма приложими базови изисквания, съгласно Приложение 6, т. 6 от Наредба № 7 от 24 февруари 2015 г. за прилагане на мярка 10 "Агроекология и климат" от ПРСР за периода 2014 - 2020 г.

**1. Периоди през които разпръскването на азотсъдържащи торове
не е допустимо**

1.1. Азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) при полски култури, трайни култури, нови овощни насаждения, ливади и постоянни пасища не се внасят в следните периоди:

1.1.1. **от 1 ноември до 20 февруари за Южна България** (области Благоевград, Бургас, Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Смолян, Стара Загора, Хасково, Ямбол, София-град, София-област, Перник и Кюстендил).

1.1.2. **от 1 ноември до 25 февруари за Северна България** (области Варна, Враца, Велико Търново, Видин, Габрово, Добрич, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Търговище и Шумен).

1.1.3. **от 1 ноември до 5 февруари** на площи с едногодишни култури, засети през есента (есенници).

1.1.4. **от 1 ноември до 25 февруари** на свободни площи, подготвени за засяване и засаждане на земеделски култури.

1.1.5. **от 15 ноември до 25 февруари** при създаване на нови овощни насаждения. При тях по изключение се допуска внасяне на оборски тор до 15 ноември.

**2. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове по земи с остър наклон
и други допълнителни мерки**

2.1. Не се извършва торене на площи с наклон, по-голям от 6° и разстояние до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) по-малко от 50 м. Мярката може да не се прилага само при рекултивация на нарушени терени и подобряване на слабопродуктивни земи, съгласно Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (*обн., ДВ, бр. 89 от 1996 г.*).

2.2. На терени с наклон от 6° до 12° се прилагат задължително някои от следните мерки:

2.2.1. в обработваеми земи:

– Противоерозионни сеитбообращения, където е приложимо, почвообработки напречно на склона, прорязване с ходообразуване, изграждане на

съоръжения за отвеждане или задържане на повърхностните води, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

– Поясно земеделие (контурно или напречно на терена), тревни буферни пояси, терасирене, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

2.2.2. В трайни насаждения – терасиране напречно на склона, затревяване в междуредията, мулчиране, оттокоотвеждащи съоръжения, внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

2.2.3. В пасищни земи – оттокоотвеждащи бразди, оттокозадържащи валове, допуска се внасяне на азотсъдържащи торове вътрепочвено.

2.3. При терени с наклон по-голям от 12° не се препоръчва внасянето на азотсъдържащи торове.

3. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове върху влажни, наводнени, замръзнали или покрити със сняг почви

Не се внасят азотсъдържащи торове в случаите:

3.1. на замръзнала почва, както и на почва, изцяло или отчасти покрита със снежна покривка;

3.2. по време на валежи и след това, докато почвата е преовлажнена;

3.3. на естествено преовлажнени почви и на наводнени почви (с изключение на оризища).

4. Условия за разпръскване на азотсъдържащи торове в близост до водни обекти

4.1. При равнинни терени да не се използват азотсъдържащи торове край повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.), на разстояние, по-малко от 5 м.

4.2. При равнинни терени се извършва поливка с разтворен във вода твърд оборски тор на зеленчукови и други култури, разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) да бъде не по-малко от 5 м. В случаите на използване на течната фракция на оборския тор на равнинни терени, отстоянието до повърхностни водни обекти да не е по-малко от 10 м.

5. Капацитет и конструкция на местата, предназначени за събиране и съхранение на оборския тор и отпадъчните води от животни и силаж за намаляване на замърсяването на водите

5.1. Съоръженията за съхранение на оборския тор (твърд и течен) и техният вид зависи от размера на земеделското стопанство, от броя на животните, начина на отглеждането им и наличието на земеделска земя.

5.2. Съоръженията за съхранение на оборски тор (торови площадки) се изграждат с непропусклива основа, по начин, който не позволява проникване и замърсяване на почвата и водоизточниците, както следва:

– при 1 или 2 условни животински единици;

– от 3 до 5 условни животински единици, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори тора, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно;

– когато земеделският стопанин не ползва земя, сключва договор с друго лице (преработвателно предприятие) за ежедневно извозване на оборския тор (твърд и течен) и неговото оползотворяване;

– отделни съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор (твърд и течен) при наличие повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с разделяне на течния оборски тор на фракции, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори тора, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно;

– отделни съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор (твърд и течен) при наличие на повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с разделяне на течния оборски тор на фракции и договор за оползотворяване на оборския тор, когато земеделският стопанин не стопанисва земя;

– изградени съоръжения без прилагане на технологии за разделяне на течния оборски тор на фракции в стопанства отглеждащи повече от 5 условни животински единици.

5.3. Съхранение на оборския тор според видовете фракции:

5.3.1. Твърд оборски тор

1. При пасищно отглеждане на животни капацитетът на изградените съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор, най-малко за 4 месеца.
2. При оборно отглеждане на животни капацитетът на изградените съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор, най-малко за 6 месеца.
3. При изграждането на съоръженията да се вземат предвид редица фактори, като броя на отглежданите животни, вида им, технологията на отглеждане, продължителността на периода на съхраняване (в зависимост от начина на отглеждане на животните – пасищно или оборно) и количеството на използвания постелъчен материал.
4. Твърдият оборски тор да се използва след съхранение (при обикновени условия) в продължение на най-малко 6 месеца.
5. Твърдият оборски тор да се съхранява в специални торохранилища. При липса на такива, твърдият оборски тор да се съхранява на торова площадка с непропусклива основа.
6. Отпадъчните води, отделящи се от съхранявания твърд оборски тор, да се събират и съхраняват в съоръженията по раздел 5 „Капацитет и конструкция на местата, предназначени за събиране и съхраняване на оборския тор и отпадъчните води от животни и силаж за намаляване на замърсяването на водите“.
7. Да не се изграждат съоръжения за съхранение на твърд оборски тор в близост до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.). Разстоянието от тях да е най-малко 20 м.

5.3.2. Течен оборски тор

1. Стопанството да разполага с добре построено съоръжение или резервоар. Капацитетът (обемът) му зависи от броя, вида на животните и от продължителността на периода на съхранение (най-малко 6 месеца), включващ периода на забрана за ползване на азотсъдържащи торове.
2. Съхранението на течния оборски тор да се извършва в съоръжения, специално изградени за целта, в зависимост от специфичните особености, като вида на обора, в който се отглеждат отделните видове животни.

3. Да не се изграждат съоръжения за съхранение на течен оборски тор в близост до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.). Разстоянието от тях да е най-малко 20 м.
4. При използване на течен тор за предотвратяване на течове се поддържат изправни резервоарите, цистерните и тръбопроводите.

5.4. Съхранение на силаж и отпадъчни води от силаж

1. За да се предотврати просмукване в почвата, всички отпадъчни води от силажите се събират и съхраняват, като се отвеждат до резервоар или цистерна с водонепропускливи дъна и стени. Това изисква наличието на водонепропускливи канали, които да позволяват отвеждането на силажните отпадъчни води. Резервоарът или цистерната и каналите трябва да са изградени по начин, който да не позволява просмукване в почвата или замърсяване на естествените водоизточници.
2. Силажът, произведен от полуизсъхнала трева и балиран след това в найлонови опаковки, се съхранява на разстояние най-малко на 20 м от повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.).

6. Начини за разпръскване на азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични)

- 6.1. Не се използва пресен оборски тор. Твърдият оборски тор се съхранява най-малко 6 месеца преди внасянето му в почвата. Течният оборски тор се съхранява поне 4 месеца, преди да бъде внесен в почвата, изключващ периода на забрана.
- 6.2. След производството на биогаз течната и твърда фракция от преработения оборски тор могат да се внасят в почвата без срокове за съхранение, като се спазват периодите на забрана по т.1.1.
- 6.3. Оборският тор се внася с подходяща почвообработваща техника, непосредствено преди основната обработката на почвата, във връзка с подготовката ѝ за засяване или засаждане на културите.
- 6.4. Количеството внесени азотни съединения от органичен тор не трябва да надвишава 17 кг азот на декар годишно за да се избегне риска от излишък на нитрати в почвата.
- 6.5. Торовата норма на минералните торове се разделя на две при внасяне на повече от 12 кг активно вещество азот на декар, като до 1/3 от нормата се внася предсеитбено или преди засаждането, а разликата от нормата се оставя за подхранване.

6.6. На почви с лек механичен състав (песъчливи почви) азотната норма се разделя на две или три части, за да се избегне измиване на нитрати в по-долните почвени слоеве и попадането им в плитките подземни води.

6.7. Внасянето на азотсъдържащи торове на терени без наличие на растителна покривка се извършва непосредствено заравяне чрез култивиране, фрезование, дисковане, заораване и други.

6.8. Авиационното разпръскване на минералните торове се извършва при тихо време, с поставяне на наземни ориентири, като се отчита силата на вятъра.

6.9. Нормите на торене се определят чрез анализ на почвата и дадени препоръки от специалисти по торене.